

Příloha č. 2 Základní zásady bezpečného zacházení s chemickými látkami

ZÁKLADNÍ ZÁSADY BEZPEČNÉHO ZACHÁZENÍ S CHEMICKÝMI LÁTKAMI

Před zahájením jakékoliv činnosti s chemickými látkami (nebo se zařízeními, v nichž jsou látky obsaženy) se seznámit s charakterem a nebezpečnými vlastnostmi těchto látek (např. z bezpečnostních listů chemických látek nebo z jiných obdobných dokumentů), s doporučenými způsoby zacházení včetně bezpečnostních a ochranných opatření, se zásadami první pomoci a s místním provozním a bezpečnostním předpisem (provozním řádem pracoviště, předpisem pro obsluhu strojů a zařízení apod.).

Při každé činnosti s chemickými látkami používat vhodné osobní ochranné pracovní prostředky přidělené zaměstnavatelem na základě vyhodnocení rizik a práce a konkrétních podmínek na pracovišti.

Doporučené osobní ochranné pracovní prostředky (úplný/přesný seznam OOPP je uveden v bezpečnostním listě každé jednotlivé nebezpečné chemické látky/směsi.)

Druh OOPP	Rizika, před kterými OOPP chrání	Poznámka
ochranné gumové rukavice	znečištění rukou, odmaštění, podráždění nebo poleptání pokožky, působení čisticích prostředků, chemických látek nebo směsí, (ponoření, postříkání)	chemická odolnost rukavic musí odpovídat nebezpečným vlastnostem příslušné používané látky nebo směsi, viz doporučení k používání OOPP uvedené v bezpečnostním listě, např. butylové, butylkaučukové, nitrilové, latexové rukavice apod.
ochranné brýle	zasažení očí při manipulaci s chemickou látkou nebo směsí (při práci, skladování, přelévání, likvidaci mimořádné události apod.)	vhodné brýle je potřeba stanovit s ohledem na druh a způsob použití příslušné chemické látky nebo směsi, např. čiré chemické brýle s postranicemi, uzavřené brýle apod.
ochranný obličejový štít	zasažení obličeje při manipulaci s chemickou látkou nebo směsí (při práci, skladování, přelévání, likvidaci mimořádné události apod.)	
ochranná maska nebo respirátor	zasažení dýchacích orgánů aerosoly a výpary při manipulaci s chemickou látkou nebo směsí (při práci, přelévání, likvidaci mimořádné události apod.)	vhodnou ochranu dýchacích orgánů je potřeba stanovit s ohledem na druh a způsob použití příslušné chemické látky nebo směsi, tzn. jejich chemické účinky, např. jednorázová rouška, respirátor, polomaska, maska apod.
ochranná gumová zástěra	znečištění běžného pracovního oděvu (postříkání)	příp. také ochranný chemický oděv
ochranná obuv	uklouznutí, působení chemických látek nebo směsí	protiskluzová podrážka, odolné vůči žíravinám, plná špička a pata

V případě činností s nebezpečnými chemickými látkami, zejména hořlavými a toxickými v prostorách nebo místech s možností vstupu nepovolaných osob, zajistit pracoviště a označit jej výstražnými barvami, značkami a nápisy.

Při práci v uzavřených prostorách, nádobách a nádržích s výskytem plynů, par či prachů nebezpečných chemických látek zajistit kontrolu další osobou zvenčí (mimo ohrožený prostor) a průběžné sledování nebezpečných koncentrací látek a minimální koncentrace obsahu kyslíku ve vzduchu.

Před zahájením prací je povinností zaměstnavatele vybavit pracoviště dostatečným množstvím asanačních prostředků, prostředků první pomoci a osobních ochranných pracovních prostředků pro pracovní i havarijní účely.

Před zahájením ruční manipulace s nebezpečnými látkami zkontrolovat stav držadel či úchytů, těsnost uzavření nádob a pevnost obalů. Vyvarovat se přenášení těchto nádob na zádech nebo v náruči, případně tažení nebo tlačení po podlahách nebo skluzech.

Na jednotlivých pracovištích, u jednotlivých strojů a zařízení zajistit dostatečný pracovní a manipulační prostor umožňující bezpečně provádět požadovaných operací, zkontrolovat funkčnost systému větrání nebo odsávání plynů, par a prachů chemických látek a zamezit stékání kapalin do vybrání a prohlubní strojů a zařízení, případně podlah, usazování prachů na povrchu předmětů a konstrukcí, hromadění plynů a par v obtížně větratelných koutech místností.

Chemické látky skladovat jen na místech k tomu určených, v předepsaném množství a odpovídajících obalech s vyznačením obsahu a bezpečnostním označením podle vlastností látek, zabránit společnému skladování látek, které spolu mohou nebezpečně reagovat.

Hlavní zásady pro bezpečnou manipulaci s některými kategoriemi nebezpečných chemických látek:

Při přípravě roztoků žíravin přilévat nebo přidávat žíravinu po malých dávkách do vždy (kapaliny) za stálého míchání, případně ochlazování.

Vyvarovat se styku roztoků hydroxidů (louhů) s hliníkovými předměty (možnost vývoje vodíku).

Při vyprazdňování nádob (demižonů, barelů) se žíravinami použít vhodné vyklápěcí zařízení, nepřenášet žíraviny v otevřených nádobách.

K odstranění rozlité kyseliny dusičné a silných oxidačních směsí nepoužívat dřevěné piliny a jiné organické látky.

Textilní materiál nasáklý náterovými hmotami, fermeží a oleji ukládat v uzavřených kovových nádobách (nebezpečí samovznícení).

Při práci s hořlavými kapalinami vyloučit vznik statické elektřiny a mechanického či elektrického jiskření, při jejich rozlití okamžitě zhasnout plynové spotřebiče, vypnout elektrický proud, vyhlásit zákaz vstupu nepovolaným osobám, zajistit odvětrání prostoru a pro asanaci použít vhodné sorpční materiály podle druhu látky. Je zakázáno stírat tyto hořlavé kapaliny s podlah z umělých hmot (nebezpečí vzniku statické elektřiny).

Nepřechovávat nebezpečné látky v obalech běžně používaných na potraviny a krmiva.

S prázdnými obaly od chemických látek zacházet až do asanace nebo likvidace stejným způsobem jako s plnými.

Zařízení, jeho součásti (nádrže, kontejnery, přepravní obaly) a prostory, kde se vyskytují a používají nebezpečné chemické látky, musí být označeny příslušným bezpečnostním značením (barvami, značkami a nápisy), upozorňujícím na zdroje rizika a nebezpečné vlastnosti látek.

Při zacházení s chemickými látkami jsou důležité následující podmínky:

- znalost vlastností a účinků používaných látek a vědomí vzniku trvalého nebezpečí při práci s nimi,
- zaškolení a opakované proškolení pracovníků v potřebném rozsahu, případně zajištění odborného dozoru či dohledu nad vykonávanou prací,
- dodržování příslušných bezpečnostních předpisů a pokynů k zacházení s látkami, zásad osobní a provozní hygieny a používání osobních ochranných pracovních prostředků,

- správná funkce bezpečnostních, ochranných a výstražných zařízení,
- zabránění úniku látek do prostorů pracovišť, opatření pracovišť dostatečným množstvím sanačních prostředků podle druhu látky a předpokládaného typu úniku,
- trvalé udržování znalostí (i praktických dovedností) o zásadách první pomoci, sanačních postupech, postupech při zdolávání mimořádných událostí.